

Bohdan Paszkowski

Bohdan Paszkowski

1916–2000

Prezes SEP w latach 1987–1990

Bohdan Paszkowski urodził się 28 marca 1916 r. w Lublinie jako syn Jana, urzędnika i Stefanii z Bakanowskich. W 1933 r. ukończył gimnazjum humanistyczne w Szkole Lubelskiej i wyjechał do Warszawy, gdzie rozpoczął studia na Wydziale Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego. Równocześnie studiował na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. Ze względu na trudne warunki materialne zaczął pracować w 1935 r. jako technik-kreślarz w Instytucie Metalurgii i Metaloznawstwa Politechniki

Warszawskiej kierowanym przez prof. Jana Czochralskiego, gdzie skonstruował aparat do dynamicznego badania metali na ściskanie. W latach 1937-1939 był zatrudniony jako technik w Państwowych Zakładach Tele- i Radiotechnicznych, początkowo w biurze patentowym, a od 1938 r. w laboratorium fal ultrakrótkich przy konstruowaniu nadajnika radiowego.

W czasie okupacji niemieckiej pracował jako elektryk w Lubelskim Międzykomunalnym Związku Elektryfikacyjnym „Lubzel”. Współpracował z ruchem oporu montując dla żołnierzy podziemia radiostacje nadawczo-odbiorcze.

Po wkroczeniu do Lublina oddziałów radzieckich i polskich latem 1944 r. Bohdan Paszkowski został mianowany naczelnikiem Wydziału Urządzeń Radiokomunikacyjnych w Ministerstwie Poczty i Telegrafów Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Uruchomił wtedy najważniejsze relacje krajowe między ruchomymi radiostacjami i kierował techniczną stroną radiostacji pracujących na relacjach zagranicznych. Był członkiem specjalnej misji rewindykacyjnej Ministerstwa Poczty i Telegrafów działającej w Berlinie.

W 1945 r. przeniósł się z Lublina do Warszawy, gdzie został zatrudniony w Katedrze Radiotechniki Politechniki Warszawskiej. Dyplom inżyniera elektryka uzyskał w 1946 r. po wykonaniu u prof. Janusza Groszkowskiego pracy z zakresu elektroniki mikrofalowej.

W latach 1945-1953 pracował w Zakładzie Elektroniki Z-3 Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego (od 1951 r. Przemysłowy Instytut Telekomunikacyjny – PIT), kierowanym przez Profesora Janusza Groszkowskiego, jako kierownik: Oddziału Badań Radiofizycznych, od 1946 r. Oddziału Lamp Elektronowych i od maja 1947 r. jako szef Działu Lampowego. Zajmował się wtedy zagadnieniami produkcji lamp elektronowych nadawczych i specjalnych (mikrofalowych) oraz techniką wysokiej próżni.

W latach 1953-1958 był kierownikiem pracowni w Zakładzie Elektroniki Instytutu Podstawowych Problemów Techniki (IPPT) PAN. W 1959 r. został przewodniczącym Zespołu Problemowego Elektroniki, a od roku 1963 kierował Zespołem Problemowym Elektroniki Kwantowej przy KNiT, koordynującego prace krajowe z zakresu laserów i maserów. W latach 1958-1963 był organizatorem i koordynatorem prac badawczych z zakresu całej elektroniki.

Od 1945 r. wykładał zagadnienia fal ultrakrótkich i prowadził laboratorium radiotechniczne w Szkole Inżynierskiej Wawelberga i Rotwanda. Równolegle pracował w Katedrze Radiotechniki Politechniki Warszawskiej u prof. Janusza Groszkowskiego, należącej w latach 1945-1951 do Wydziału Elektrycznego, w latach 1951-1966 do Wydziału Łączności i od 1966 r. do Wydziału Elektroniki. W Katedrze pracował kolejno jako: asystent, adiunkt, zastępca profesora i docent. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1960 r., a profesora zwyczajnego w 1969 r.

W 1963 r. zorganizował i został kierownikiem Katedry Przyrządów Elektronowych na Wydziale Łączności / Elektroniki Politechniki Warszawskiej i funkcję tę pełnił do 31 sierpnia 1970 r. W 1977 r. ponownie został pracownikiem Instytutu Technologii Elektronowej Politechniki Warszawskiej. W okresie od 1 lutego 1978 roku do przejścia na emeryturę z dniem 31 sierpnia 1986 r. był dyrektorem Instytutu Fizyki na Wydziale Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej Politechniki Warszawskiej. Wychował kilkuset inżynierów tele- i

radiotechników. Wielu spośród nich zostało profesorami lub zajęło znaczące stanowiska w polskim przemyśle elektronicznym.

W 1965 r. Bohdan Paszkowski został członkiem korespondentem, a 1976 r. członkiem rzeczywistym PAN. Był wieloletnim członkiem Prezydium Komitetu Elektroniki i Telekomunikacji PAN, od 1966 r. zastępcą przewodniczącego tego Komitetu i przewodniczącym Sekcji Elektroniki. W 1966 r. powierzono mu stanowisko dyrektora Instytutu Technologii Elektronowej PAN. Instytut ten wykształcił podstawową kadre specjalistów rozwijających przemysł elementów półprzewodnikowych w Polsce. W 1973 r. Instytut Technologii Elektronowej PAN włączono do Naukowo-Produkcyjnego Centrum Półprzewodników Zakładów UNITRA-CEMI. Paszkowski objął w nim stanowisko zastępcy dyrektora ds. naukowych. Był równolegle członkiem Komitetu Fizyki PAN i Komitetu Nauki o Materiałach PAN.

Bohdan Paszkowski był wybitnym specjalistą z dziedziny elektroniki, a zwłaszcza materiałów elektronicznych, techniki elektronowej i jej zastosowań technicznych. Jego prace z dziedziny lamp elektronowych doprowadziły do skonstruowania pierwszego w Polsce magnetronu impulsowego o mocy 100 kW na 10 cm, lampy o fali bieżącej, noktowizora snajperskiego, półprzewodnikowego wzmacniacza obrazu, infraskopu, lasera He-Ne oraz neodymowego, katody cementowej z tlenku toru (ThO) wykonanej w próżni w temperaturze 2700, technologii złącz próżnioszczelnych: german-szkło, german-kowar, szafir-metal i pierwszego w kraju krzemu o czystości półprzewodnikowej (w 1963 r.). Opracowane przez jego zespół prototypy i założenia konstrukcyjno-technologiczne polski przemysł elektroniczny zastosował w produkcji nowoczesnych lamp mikrofalowych dużej mocy, przetworników promieniowania podczerwonego oraz laserów. W ostatnim okresie działalności zawodowej zajmował się technologią włókien światłowodowych i optyką zintegrowaną.

Bohdan Paszkowski ma ogromny dorobek w dziedzinie publikacji naukowo-technicznych. Wydał 10 podręczników i monografii w Polsce, Wielkiej Brytanii i USA. Napisał ponad 150 oryginalnych prac w języku polskim i angielskim. W 1968 r. był inicjatorem powstania, pod auspicjami Komitetu Elektroniki i Telekomunikacji PAN, czasopisma „Electron Technology” i był jego pierwszym redaktorem naczelnym. Od 1960 r. był członkiem zespołu redakcyjnego „Elektroniki”.

Mimo dużego obciążenia pracą zawodową Bohdan Paszkowski prowadził szeroką działalność społeczną. Do Stowarzyszenia Elektryków Polskich wstąpił w 1938 roku. Od 1948 r. był członkiem Centralnej Słownictwa Elektrycznego oraz Polskich Komitetów SEP: Terminologii Elektrycznej, Optoelektroniki oraz Techniki Próżni i Technologii Elektropróżniowych (współzałożyciel, a w 1983-1987 przewodniczący). W latach 1969-1972 i 1975-1990 był członkiem Zarządu Głównego, wiceprezesem SEP podczas trzech kadencji (1978-1987), delegatem SEP do Rady Głównej NOT i na trzy Kongresy Techników Polskich. W 1982 r. został opracowany pod jego kierownictwem i przy współudziale „Raport o stanie elektryki polskiej”, adresowany do rządu, parlamentu i Polskiej Akademii Nauk. W latach 1981-1984 przewodniczył Radzie Czasopism SEP. Na XXIV WZD w 1987 r. w Gdańsku został wybrany na prezesa SEP na kadencję 1987-1990.

Był członkiem wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych i technicznych, m.in. członkiem Nowojorskiej Akademii Nauk, Institute of Electrical and Electronics Engineers – IEEE (Senior Member 1966-1986), The International Society for Optical Engineering (SPIE) od 1963 r., Komitetu Narodowego Międzynarodowej Unii Nauk Radiowych (URSI), Polskiego Towarzystwa Fizycznego, National Geographic Society (od 1991); członkiem honorowym: Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej (od 1982), Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Polskiego Towarzystwa Próżniowego, Stowarzyszenia Elektryków Polskich (od 1978); i współzałożycielem: Komitetu Kultury Technicznej w 1962 r. i jego prezesem (1962-1965), Komitetu Postępu Techniki przy Muzeum Techniki i pierwszym prezesem.

Przewodniczył radom naukowym: m.in.: instytutów: Tele- i Radiotechnicznego, Technologii Materiałów Elektronicznych CEMAT, Badań Jądrowych, Centrum Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Elektrycznego Sprzętu Powszechnego Użytku i był członkiem rad m.in. Przemysłowego Instytutu: Elektroniki, Telekomunikacyjnego, Technologii Elektronowej CEM; Fizyki PAN, Zakładu Fizyki Ciała Stałego PAN; instytutów: Fizyki Politechniki Warszawskiej, Fizyki Plazmy i Laserowej Syntezy; Zjednoczenia Przemysłu Elektronicznego i Teletechnicznego (od 1962 r.) oraz Sekcji Teletechnicznej Rady przy MPC (od 1956 r.). Był wieloletnim doradcą naukowym PI i Zakładów Wytwórczych Lamp Nadawczych L4.

Był wielokrotnie nagradzany. W 1986 Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie przyznała mu tytuł doktora *honoris causa*. Był laureatem Zespołowej Nagrody Państwowej II stopnia z zakresu techniki laserowej oraz trzykrotnie nagród indywidualnych I. stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Obrony Narodowej i innych. Otrzymał: Krzyż Oficerski i Komandorski OOP, Order Sztandaru Pracy II kl. i I kl., Złoty Krzyż MON „Za prace nad obronnością kraju”, godność „Zasłużony nauczyciel PRL”, Medale: X- i XL-lecia Polski Ludowej, „Za zasługi dla obronności kraju”, „Za osiągnięcia w technice wojskowej”, Komisji Edukacji Narodowej i wiele innych, Srebrne i Złote OH SEP i NOT, Medal im. Prof. Groszkowskiego o numerze 1, jako jego najbliższy współpracownik.

Bohdan Paszkowski był zamiłowanym turystą i sportowcem. Uprawiał biegi średnio- i długo dystansowe, narciarstwo, grał w tenisa, co pozwoliło mu zachować doskonałą kondycję i pracować twórczo do ostatnich chwil życia.

W małżeństwie z Ireną z Bonieckich miał trzech synów.

Zmarł 13 sierpnia 2000 r. i pochowany został na cmentarzu Powązkowskim (kw. 45, rząd 3, grób 20).

Opracował: **Zbigniew Białkiewicz**

Materiał został pierwotnie opublikowany w „Spektrum” nr 8-9 z 2004 r.

Uzupełnienia i redakcja dla potrzeb publikacji internetowej: Jacek Nowicki, SG SEP, styczeń 2019 r.

Źródła:

- Materiały archiwalne SEP;
- Teczka osobowa prof. Bohdana Paszkowskiego w archiwum Politechniki Warszawskiej, nr akt 8611;
- Profesor Bohdan Paszkowski - nowo wybrany prezes SEP. „Energetyka” nr 10/1987;
- Grzybowski Jan: Pozostała pamięć – wspomnienie o profesorze Bohdanie Paszkowskim. Spektrum nr 8-9/2000;
- Pac R.: Profesor Bohdan Paszkowski (1916-2000). „Przegląd Telekomunikacyjny” nr 1/2001;
- Środka A.: Biogramy uczonych polskich, t. IV Nauki techniczne;
- Historia Elektryki Polskiej tom I W.1976, tom III W. 1972;
- Historia SEP 1919-1959, wyd. 1959 r.;
- Historia SEP 1919-1999, wyd. 1999 r.